

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حجیه های حقوقی ادغام شرکت های تجاری در حقوق ایران

با مقدمه دکتر مهید قربانی لاچوانی

تألیف:

امیر جعفری صامت

چاپ اول - بهار ۱۳۹۳

انتشارات چتر دانش

۱۳۹۳

سرشناسه : جعفری صامت، امیر، ۱۳۵۵-، تألیف
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام
 عنوان و نام پدیدآور : جنبه‌های حقوقی ادغام شرکت‌های تجاری در حقوق ایران/
 تألیف امیر جعفری صامت.
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۱۰۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۱۷-۷
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
 موضوع : یکپارچه‌سازی و ادغام شرکت‌ها--قوانین و مقررات -- ایران
 رده بندی نقره : ۱۳۹۳ ج ۹ ج ۷/ک MH۱۱۴۸
 رده بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۰۶۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۶۹۰۸۸

نام کتاب : جنبه‌های حقوقی ادغام شرکت‌های تجاری در حقوق ایران
 ناشر : چتر دانش
 تألیف : امیر جعفری صامت
 صفحه آرای : شهرام خلخالی
 نوبت و سال چاپ : اول- ۱۳۹۳
 لیتوگرافی : تندیس نقره ای
 چاپ و صحافی : تندیس نقره ای
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۱۷-۷
 قیمت : ۸۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه نوروز - پلاک ۲۰

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۷۸۹۱۵ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۸۹۰۵۹

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

تقدیم به:

الحمد و ثنای بی پایان حقیر، سزاوار توست، و تویی که انسان را قطره
محرومی ساختی که روزی به دریای وجودت واصل خواهد شد
تقدیم به پدرم که با دستانی پرمهر و با تلاشی صادق روش کسب روزی
حلال را آموختم که ...
و ... تقدیم به مادر بزرگوار که دعای پیوسته اش، سبب ارتقای درجات علمی
حقیر گردید
و ... پیشکش به همسرم که با محبت های بی دریغ و ایثار بی بدیلش، باعث
تکمیل این کتاب گردید
و تقدیم به فرزند عزیزم زینب که با عشق و محبتش، نامش را زینب نهادم،
که زینت پدر است.

تقدیر و تشکر

و با تقدیم سپاس به محضر اساتید ارجمند، به پایان فایان دکتر مشیت الله
نوروزی و دکتر مجید قربانی که این کتاب، ثمره نیازات رشادی و اصلاحی
ایشان است.

فهرست

فصل اول: مقدمه

۱۳.....	مبحث اول - تعریف مفاهیم اصلی.....
۱۳.....	گفتار اول - تعریف ادغام.....
۱۴.....	گفتار دوم - اصطلاحات مشابه ادغام.....
۱۶.....	مبحث دوم - تعریف اصطلاحات مشابه با ادغام.....
۱۶.....	گفتار اول - تصاحب.....
۱۷.....	گفتار دوم - امتزاج.....
۱۸.....	گفتار سوم - اتحاد.....
۱۸.....	گفتار چهارم - تریزیه.....
۱۹.....	گفتار پنجم - تبدیل شرکت ها.....
۱۹.....	مبحث سوم - انواع شرکت های تجاری وسیر تاریخی تحول و تکامل مقررات حاکم بر ادغام شرکت های تجاری در حقوق ایران.....
۱۹.....	گفتار اول - انواع شرکت های تجاری ورودی آن ها.....
۲۴.....	گفتار دوم - تحول مقررات حاکم بر ادغام.....
۲۶.....	بند اول - ادغام در قانون شرکت های تعاونی.....
۲۷.....	بند دوم - ادغام در قانون تاسیس بیمه مرکزی ایران - بیمه آری.....
۲۸.....	بند سوم - ادغام در سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی.....
۲۹.....	بند چهارم - ادغام در لایحه جدید قانون تجارت.....
۳۰.....	گفتار سوم - نمونه هایی از ادغام شرکت ها در ایران.....
۳۰.....	بند اول - قانون ادغام شرکت ملی ذوب آهن ایران و شرکت ملی صنایع فولاد ایران و تشکیل شرکت ملی فولاد ایران مصوب سال ۱۳۵۸.....
۳۰.....	بند دوم - قانون ادغام شرکت های سهامی دولتی در زمینه تولید و پرورش طیور.....
۳۰.....	بند سوم - ادغام بانک تات، موسسه صالحین و آتی و تشکیل بانک آینده.....

فصل دوم: ماهیت، اهداف، فواید و مضرات ادغام

۳۳.....	مبحث اول - ماهیت حقوقی ادغام.....
۳۳.....	گفتار اول - بیع یا معاوضه.....
۳۴.....	گفتار دوم - عقد مرکب.....

۳۴	گفتار سوم - قرارداد خصوصی (عقد نامعین)
۳۵	مبحث دوم - اهداف و فواید ادغام
۳۵	گفتار اول - اهداف ادغام
۳۶	بند اول - کسب قدرت بازار
۳۶	بند دوم - افزایش سهم بازار
۳۷	بند سوم - افزایش ثروت سهامداران
۳۷	بند چهارم - بین‌المللی شدن شرکت‌ها
۳۷	بند پنجم - کاهش رقابت و هزینه‌های مالی
۳۷	بند ششم - مناسبات مالیاتی
۳۸	گفتار دوم - فواید نام
۳۹	بند اول - افزایش کارایی
۳۹	بند دوم - یکپارچه‌سازی عملیات
۴۰	بند سوم - ضعف بنیاد بیکاری
۴۰	بند چهارم - ورود به بازارهای خارجی
۴۱	گفتار سوم - مضرات ادغام
۴۱	بند اول - تأثیر مخرب بر ساختار رقابتی بازار
۴۱	بند دوم - تأثیرات مخرب غیررقابتی
۴۲	بند سوم - دخالت نیروی خارجی در بخش‌های نام
۴۲	بند چهارم - بیکاری

فصل سوم: انواع، تشریفات و آثار ادغام در مکاتب مختلف حقوقی

۴۵	مبحث اول - انواع ادغام در حقوق انگلستان
۴۵	گفتار اول - ادغام شرکت‌ها بر اساس عملیات شرکت‌های مورد ادغام
۴۵	بند اول - ادغام افقی
۴۶	بند دوم - تملک یا ادغام عمودی
۴۷	بند سوم - ادغام نامرتب
۴۷	گفتار دوم - ادغام شرکت‌ها بر اساس رفتار شرکت تصاحب کننده
۴۷	بند اول - ادغام تهاجمی
۴۷	بند دوم - ادغام دوستانه
۴۷	مبحث دوم - ادغام ساده و ترکیبی در حقوق آمریکا، کشورهای اروپایی و ایران

۴۸	گفتار اول - ادغام ساده و ترکیبی در حقوق امریکا
۴۸	بند اول - ادغام ساده در حقوق امریکا
۴۸	بند دوم - ادغام ترکیبی در حقوق امریکا
۴۹	گفتار دوم - ادغام ساده در حقوق کشورهای اروپایی
۴۹	بند اول - ادغام ساده در حقوق انگلستان
۴۹	بند دوم - ادغام ساده در حقوق فرانسه
۴۹	بند سوم - ادغام ساده در حقوق سوییس
۴۹	گفتار سوم - انواع ادغام در حقوق ایران بر اساس لایحه جدید قانون تجارت
۵۰	مبحث سوم - تشریفات ادغام
۵۱	گفتار اول - تهیه لیست مشترک ادغام
۵۲	گفتار دوم - تصویب طرح ادغام
۵۳	گفتار سوم - ثبت ادغام - منابع ثبت شرکتها
۵۳	مبحث چهارم - آثار ادغام
۵۳	گفتار اول - آثار ادغام بر شرکت - طرف قرارداد
۵۳	بند اول - آثار ادغام بر شرکت یا شرکتها - ادغام شونده
۵۶	بند دوم - آثار ادغام بر شرکت - ادغام کننده
۵۹	گفتار دوم - آثار ادغام بر سهامداران
۵۹	بند اول - آثار ادغام بر سهامداران شرکت - ادغام شونده
۶۰	بند دوم - آثار ادغام بر سهامداران شرکت - ادغام کننده
۶۱	گفتار سوم - آثار ادغام بر اشخاص ثالث
۶۱	بند اول - آثار ادغام بر طلبکاران
۶۳	بند دوم - آثار ادغام بر دارندگان اوراق مشارکت
۶۴	بند سوم - حمایت از شرکا و سهامداران مخالف ادغام
۶۵	بند چهارم - آثار ادغام بر مزدبگیران و مستخدمان شرکت ادغام شونده
۶۵	بند پنجم - لزوم تدوین مقرراتی در حمایت از سهامداران و شرکای اقلیت در لایحه جدید قانون تجارت
۶۷	پیشنهادهای نگارنده
۷۰	کتابنامه
۷۰	الف) کتب حقوقی
۷۰	ب) سایر کتب
۷۰	پ) مقالات و جزوات

- ت) فرهنگ ها..... ۷۱
- ث) به زبان انگلیسی و فرانسه ۷۱
- ج) منابع مجازی خارجی: ۷۲
- پیوستها..... ۷۳
- قوانین و مقررات مرتبط با ادغام شرکتهای تجاری ۷۳
- ۱- قانون شرکتهای تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰..... ۷۳
- ۲- فصل بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات مصوب سال ۱۳۷۷..... ۷۴
- ۳- تبیین نامه اجرایی بخش تعاون:..... ۷۴
- ۴- اصلاح آیین نامه اجرایی بخش تعاون مصوب سال ۱۳۹۲..... ۷۵
- ۵- قانون برنامه سوم توسعه مصوب سال ۱۳۷۹..... ۸۳
- ۶- قانون برنامه چهارم توسعه مصوب سال ۱۳۸۳..... ۸۴
- ۷- سیاست های کلی اقتصاد ۴۴ قانون اساسی..... ۸۵
- ۸- قانون برنامه پنجم توسعه مصوب سال ۱۳۸۸..... ۹۴
- ۹- لایحه قانون تجارت جدید..... ۹۵

مقدمه

ضرورت اصلاح قانون تجارت و تدوین و تصویب قانونی جدید که همسو با نیازهای روز اقتصاد و بازرگانی کشور باشد سالیان متمادی است که مورد تاکید بازرگانان و فعالان اقتصادی و صاحب نظران حقوقی کشور است در مقاطع زمانی مختلف تلاش های متعددی نیز برای دستیابی به این هدف صورت گرفته که تاکنون هیچ کدام به نتیجه قطعی منجر نشده اند در توجیه ضرورت اصلاح، برای هر کدام از بخش های اصلی قانون یعنی مقررات حاکم بر شرکت های تجاری، اسناد تجاری و ورشکستگی دلایلی بیان شده است، یکی از نکاتی که برای توجیه لزوم اصلاح بخش مقررات حاکم بر شرکتهای تجاری عنوان می شود فقدان مقرراتی برای ادغام و تجزیه شرکت های تجاری در قانون تجارت و لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت است تجزیه شرکت های تجاری، دلایل مختلف نهاد دارای کاربرد زیاد و شایع نیست ولی ادغام به دلایل مختلف مورد نیاز و توجه شرکت های تجاری است به دلیل ضرورت تنظیم و تصویب مقررات برای ادغام قانون گذار نتوانست در این خصوص منتظر تصویب قانون تجارت جدید بماند و در قوانین برنامه توسعه ولو با بیکیفیت و ناقص حداقل جواز ادغام شرکتهای تجاری و برخی آثار آن را مورد حکم قرار داد با وجود این که حداقل از تاریخ تصویب و لازم الاجرا شدن قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ادغام شرکت های تجاری خصوصی بطور کلی تجویز شده در بخش های مختلف و آثار ادغام شرکتها در ادبیات حقوقی کشور منابع مکتوب منتشر شده قابل توجهی وجود ندارد در حالی که از حیث تحلیلی یکی از پیچیده ترین نهادهای حقوقی در حقوق تجارت است و شرکت های تجاری است و حجم منابع مکتوب منتشر شده در حقوق خارجی بویژه حقوق ایالات متحده آمریکا نشان دهنده اهمیت موضوع و ضرورت توجه بیشتر به آن در اندیشه ها و نوشته های حقوقی کشور است. به منظور رفع خلاء موجود، در لایحه تجارت که مجلس شورای اسلامی به تاریخ هفدهم فروردین ماه هزار و سیصد و نود و سه آن را به صورت آزمایشی و موقت برای اجرا به مدت یک سال تصویب کرد و جهت بررسی به شورای نگهبان قانون اساسی ارسال شده ادغام و تجزیه شرکت های تجاری با تفصیل به مراتب بیشتری در قیاس با قوانین برنامه توسعه مورد حکم قرار گرفته است. اگر مورد تایید قرار گیرد و لازم الاجرا شود نیاز به تالیفات جامع و حاوی مطالب تحلیلی در خصوص شرایط و آثار ادغام شرکت های تجاری با شدت بیشتری احساس خواهد شد بنابراین تلاش برای تحقیق و تفحص علمی راجع به ادغام شرکت های تجاری مورد نیاز جامعه علمی کشور، فعالان اقتصادی و مدیران شرکت های تجاری است، کوششها و مجاهدت های علمی موثر و سازنده را که در این مسیر انجام می شوند باید ارج نهاد و تشویق کرد تا نهادی که در قیاس با سایر نهادها و مفاهیم حقوق تجارت برای حقوق کشور ما نهالی نسبتا نوبا محسوب می شود به درستی بیال و رشد کند و احکام مربوط به آن مورد تفسیرهای نادرست واقع نشود که به تجربه ثابت شده اگر برداشت و فهمی نادرست از قانون بویژه در رویه قضایی تثبیت گردد تغییر و دگرگون کردن آن بسیار دشوار و وقت گیر است.

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش به عنوان یکی از پرتعدادترین رشته‌های دانشگاه کشور، گروه زیادی از دانشجویان علوم انسانی را به خود جلب نموده است. دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون برای ایفاء وظایف مشغول می‌شوند. منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع مجموعه کتاب‌ها و جزوه‌هایی هستند که طی سالیان متمادی دست‌خوش تغییر یافته و از صورتی به صورت دیگر تبدیل شده‌اند. این در حالی است که نیاز دانشجویان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری غیر قابل انکار است. به این ترتیب ضرورتی در بین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان این رشته و نیز رشد منابع تریب به حقوق، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. کتاب‌هایی که از یک سو، روزآمدی و به‌روسانی و از سوی دیگر، تناسب با نیاز دانشجویان در آن‌ها، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد. مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش به عنوان مجموعه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های موثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، اقدام به تولید آثاری نماید که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و یادگیری باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است که در این مسیر بتواند با ارائه خدمات و خدمات‌رسانی، شایستگی‌های خود را به اثبات رساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش